

natuurtoets

Quickscan natuurtoets Rijnkade Arnhem

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Bureau Ruimtewerk

Status

Concept

Barchman Wuytierslaan 10
3818 LH Amersfoort

T (038) 423 64 64

E info@ecogroen.nl

I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets Rijnkade Arnhem

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode	Datum	Status
19-455	17 oktober 2019	Concept

Auteur(s)

Donny Pruijs

Tweede lezer

Mark Hoksberg

Opdrachtgever

Bureau Ruimtewerk

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Pruijs D. (2019). Quickscan natuurtoets Rijnkade Arnhem. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 19-455. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

	Samenvatting	1
1.	Aanleiding	3
	1.1 Aanleiding en doelstelling	3
	1.2 Voorgenomen ontwikkelingen	3
2.	Kader en werkwijze	4
	2.1 Wettelijk kader	4
	2.2 Onderzoeksmethode	5
3.	gebiedsbescherming	6
	3.1 Natura 2000	6
	3.2 Natuurnetwerk Nederland	6
4.	soortbescherming	7
	4.1 Flora	7
	4.2 Zoogdieren	7
	4.3 Broedvogels	8
	4.4 Overige soortgroepen	9
5.	Geraadpleegde bronnen	10

Samenvatting

Inleiding

Waterschap Rijn en IJssel is voornemens om de Rijnkade te Arnhem te verbeteren en te verhogen. De kade bestaat momenteel uit een stenen bekleding. De hoge kering kan mogelijk enkele meters verlegd worden ten opzichte van de huidige situering. Hiermee wordt realisatie van een nieuwe constructie mogelijk waarmee de ruimtelijke kwaliteit van de Rijnkade wordt verbeterd. Omdat het voornemen mogelijk negatieve effecten heeft op aanwezige natuurwaarden heeft Ecogroen in opdracht van Bureau Ruimte-werk beoordeeld of de uitvoering van het nieuwe bestemmingsplan conflicteert met geldende natuur-wetgeving.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt niet binnen Natura 2000-gebied. Wel is het plangebied gelegen tussen twee Natura 2000 gebieden, namelijk de Veluwe en de Rijntakken. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Rijntakken op een afstand van circa 1 kilometer, gevolgd door de Veluwe op een afstand van circa 2,3 kilometer. Vanwege de afstand tot deze Natura 2000-gebieden en de tussenliggende infrastructuur en bebouwing, zijn de negatieve gevolgen (met uitzondering van het onderdeel stikstof) voor de Natura 2000-gebieden uitgesloten.
- Nader onderzocht moet worden of de aanlegwerkzaamheden strijdig zijn met de Wet natuurbescherming, doordat stikstofverbindingen vrijkomen. De stikstofdepositie op beschermde Natura 2000-habitats en -leefgebieden kan berekend worden door middel van een AERIUS-modelberekening.
- Het plangebied ligt niet binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN), maar grenst wel aan het NNN-gebied de Nederrijn. Omdat met het voornemen geen afwijking plaatsvindt van het vigerend bestemmingsplan is een toets aan het beleid voor het NNN niet nodig.

Soortbescherming

- Binnen het plangebied is geen in de Wet natuurbescherming beschermde flora aangetroffen. Vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde.
- Binnen het plangebied zijn geen beschermde zoogdieren aangetroffen, vervolgstappen ten aanzien van de soortgroepen vleermuizen, grondgebonden zoogdieren en overige zoogdieren in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde.
- Binnen het plangebied zijn geen beschermde (nesten van) vogels aangetroffen. Wel kunnen in de naburige bomen nesten van algemene soorten zitten als houtduif, merel en zwarte kraai. Tijdens de werkzaamheden dient hier dan ook rekening mee gehouden te worden. Vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep vogels zijn in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

- Binnen het plangebied zijn geen beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden aangetroffen en/of te verwachten. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde.

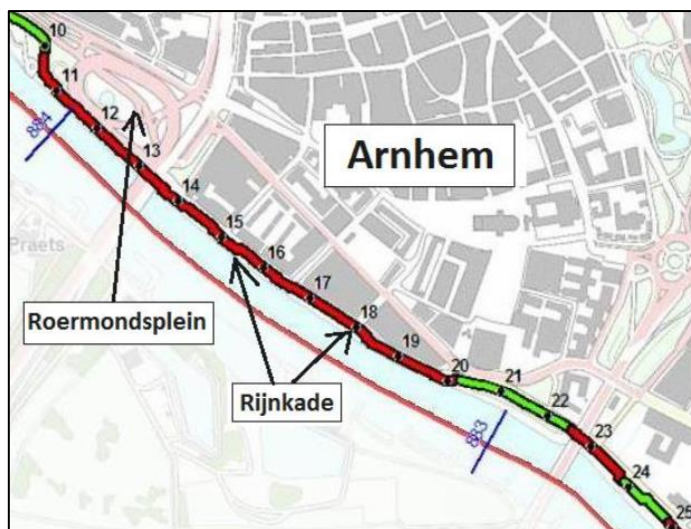
1. Aanleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In 2016 heeft Ecogroen op verzoek van bureau Ruimtewerk een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van project Verbetering hoge Rijnkade Arnhem van Waterschap Rijn en IJssel¹. Het resultaat van deze scan is echter niet meer actueel vanwege de tijd die is verstreken. Daarnaast is het wetgevende kader inmiddels gewijzigd door de invoering van de Wet Natuurbescherming. Voorliggend rapport is een actualisatie van het rapport uit 2016. Er wordt ingegaan op welke negatieve effecten op beschermde natuurwaarden te verwachten zijn door de uitvoering van het project.

1.2 Voorgenomen ontwikkelingen

Het project richt zich op de verbetering van de hoge waterkering die is voorzien van stenen bekleding. De hoge kering kan mogelijk enkele meters verlegd worden ten opzichte van de huidige situering. Hiermee wordt realisatie van een nieuwe constructie mogelijk waarmee de ruimtelijke kwaliteit van de Rijnkade wordt verbeterd. Waar en in welke mate verlegging van de waterkering zal plaatsvinden kan op dit moment nog niet worden aangegeven. Mogelijk leidt de verplaatsing van de waterkering tot schade aan bomen die op enkele meters van de kering staan. Het te onderzoeken traject is beschreven in de uitvraag (trajectdelen 11 t/m 20 en 23 in figuur 1) en is circa 1.100 meter lang.

Figuur 1 Afbakening van het projectgebied (bron: Uitvraag F&F scan 26 juli 2016)

¹ Goutbeek E. (2016). Quickscan natuurtoets Versterking waterkering Rijnkade Arnhem. Projectnummer 16-317. Ecogroen bv.

2. Kader en werkwijze

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming De Wet natuurbescherming (Staatsblad 2016) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. In dit rapport gaan wij in op de gebieds- en soortbescherming. Vanwege de ligging van het projectgebied binnen de bebouwde kom is de bescherming van houtopstanden niet aan de orde, anders dan het aanvragen van een eventuele gemeentelijke kapvergunning. Voor de volledige wettekst van de Wet natuurbescherming verwijzen wij naar: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-01-01>. In onderstaand kader 2.1 geven we een samenvatting van de relevante wetteksten.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming (Natura 2000)

Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden). Voor Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor habitats, soorten, broedvogels en/ of niet-broedvogels. In artikel 2.7 verplicht de Wet natuurbescherming om vooraf te beoordelen of ingrepen/ activiteiten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden aangewezen instandhoudingsdoelen. Mocht sprake zijn van (significant) negatieve effecten dan kan het aanvragen van vergunning bij bevoegd gezag (meestal de provincie waarbinnen de ingreep of activiteit plaatsvindt) aan de orde zijn.

Soortbescherming

Artikelen 3.1 tot en met 3.11 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is opgedeeld in drie categorieën:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wet natuurbescherming), in de praktijk onderverdeeld in:
  - Vogels met jaarrond beschermde nesten zoals Huismus, Gierzwaluw en Buizerd, en
  - Overige vogels wier nesten alleen tijdens het broedseizoen (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest) zijn beschermd;
- Soorten van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I) zoals bedoeld in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming;
- Overige nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming), onderverdeeld in:
  - soorten waarvoor provinciaal geen vrijstelling geldt, en
  - Soorten waarvoor provinciaal wel vrijstelling geldt.

Voor het overtreden van verbodsartikelen bij ruimtelijke ingrepen is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij bevoegd gezag (veelal de provincie waarbinnen de ingreep plaatsvindt). Voor het verkrijgen van een ontheffing dient een aanvullende rapportage opgesteld te worden waarin o.a. wordt aangegeven hoe gezorgd wordt dat schade tot een minimum beperkt blijft en of compenserende maatregelen aan de orde zijn.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; de voormalige EHS) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro: Stb 2016 nr. 351) en uitgewerkt in provinciale verordeningen. In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

2.2 Onderzoeksmethode

Het onderzoek voor de quickscan natuurtoets omvat een literatuuronderzoek en een veldbezoek. Het literatuuronderzoek bestaat uit een raadpleging van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB, 2019) en regionale verspreidingsatlassen. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 23 september 2019 en is uitgevoerd onder gunstige omstandigheden (22 °C, droog, zonnig en weinig wind). Gedurende dit veldbezoek zijn het projectgebied en de directe omgeving van het projectgebied onderzocht door een ecooloog van Ecogroen.

Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming en mogelijke relaties tussen het onderzoeksgebied en beschermde gebieden. Daarnaast is in kaart gebracht of jaarrond beschermde nesten van broedvogels (mogelijk) aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden. De kademuur is geïnspecteerd op potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen.

Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek en het veldbezoek is beoordeeld welke soorten (mogelijk) aanwezig zijn en is bepaald of het projectgebied gelegen is in of nabij beschermde gebieden.

3. gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Wel is het gelegen tussen 2 Natura 2000 gebieden, namelijk de Veluwe en Rijntakken. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Rijntakken op ongeveer 1 km afstand, gevolgd door de Veluwe op ongeveer 2.3 km afstand. Vanwege de afstand tot deze Natura-2000 gebieden en de tussenliggende bebouwing en infrastructuur, is negatief effect op de instandhoudingsdoelen (met uitzondering van het onderdeel stikstof) op Natura 2000 gebied Rijntakken en Natura 2000 gebied de Veluwe op voorhand uit te sluiten.

Emissie van stikstof ontstaat onder andere door verbranding van fossiele brandstoffen bij stook van CV-installaties of in het verkeer. De stikstof slaat in het plangebied en omgeving neer (stikstofdepositie) en kan negatieve effecten hebben op beschermde natuur tot op vele kilometers afstand van de bron. Nader onderzocht moet worden of uitvoering van het bestemmingsplan strijdig is met de Wet natuurbescherming; onderdeel stikstof. Dit wordt uitgerekend middels een AERIUS-modelberekening. AERIUS berekent de maximale stikstofdepositie op Natura 2000-gebied als gevolg van de uitvoering van het bestemmingsplan. Afhankelijk van de resultaten zijn mogelijk vervolgstappen nodig.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van Natuurnetwerk Nederland (GNN; provincie Gelderland 2019). Wel grenst het plangebied aan NNN gebied de Neder-Rijn. Er vindt echter voor het voornemen geen afwijking plaats van het vigerend bestemmingsplan, zodat een toets aan het beleid van het NNN niet nodig. Vervolgstappen voor het NNN zijn niet aan de orde.

4. soortbescherming

4.1 Flora

Binnen het plangebied is flora aanwezig in de vorm van plantensoorten die in de bestrating en op de kademuur groeien, zoals muurleeuwenbek, handjesgras en muurvaren. Tijdens het veldbezoek zijn (evenals in 2016) geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

4.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven en op welke wijze ze beschermd zijn.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven/ zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden

Vanwege het ontbreken van bebouwing en groenstructuren in het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aanwezig van vleermuizen. In de kademuur ontbreken kieren en barsten die diep genoeg zijn om vleermuizen te huisvesten. Het plangebied zelf is kaal en onaantrekkelijk als foerageergebied of vliegroute. Het aangrenzende water van de rivier de Neder-Rijn wordt naar verwachting wel intensief als foerageergebied gebruikt, maar deze blijft behouden. Van verlies van een essentieel foerageergebied is in elk geval geen sprake.

Er zijn als gevolg van de voorgenomen plannen geen negatieve effecten te verwachten op vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. Het nemen van juridische stappen en het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen is niet aan de orde.

Grondgebonden zoogdieren

Verblijfplaatsen van beschermde grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn worden op basis van terreinkenmerken, het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

4.3 Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie kader 2.1).

Van veel broedvogels zijn nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet Natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

Kader 3.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vanwege het ontbreken van bebouwing en groenstructuren in het plangebied is geen broedbiotoop of potentieel foerageergebied voor vogels aanwezig. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is voor broedvogels met jaarrond beschermde nesten niet aan de orde.

Direct naast het plangebied staan enkele bomen, deze bieden wel een geschikt broedbiotoop voor soorten als ekster, houtduif en merel. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Werkzaamheden, zoals het kappen van bomen, dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Voor meeste soorten kan de periode tussen 1 maart en 1 september worden aangehouden als broedseizoen, maar voor houtduif en Turkse tortel kan het broedseizoen tot in november doorlopen. Wanneer werkzaamheden binnen deze perioden (1 maart- half november) worden uitgevoerd adviseren we om een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt gekeken of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

4.4 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFP 2019) wordt in het plangebied geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van beschermde soortgroepen (amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden) uit de Wet natuurbescherming. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor deze overige soortgroepen.

5. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Goutbeek E. (2016). Quickscan natuurtoets Versterking waterkering Rijnkade Arnhem. Projectnummer 16-317. Ecogroen bv.

Ministerie van EZ (2015). Besluit van de Minister van Economische zaken van 15 oktober 2015, DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Staatsblad van het koninkrijk der Nederlanden (2016). Jaargang 2016, Nr. 34. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming).

Internet

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Interactieve kaart Gelderland (<https://www.gelderland.nl/>)

Ministerie van EZ (2016). (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>).

NDFF Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd 7 oktober 2019.

RAVON.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen).

SOVON.nl (website met soortinformatie over vogels).

Vlinderstichting.nl (website met soortinformatie over vlinders en libellen).

Zoogdierenvereniging (2019). Website met soortinformatie over de Nederlandse zoogdieren.